

Zbornik sudske prakse

MIŠLJENJE NEZAVISNOG ODVJETNIKA
MANUELA CAMPOSA SÁNCHEZ-BORDONE
od 15. lipnja 2017.¹

Spojeni predmeti C-688/15 i C-109/16

Agnieška Anisimovienė i dr.
protiv
BAB bankas Snoras,
Indėlių ir investicijų draudimas VI
(C-688/15)
i
Indėlių ir investicijų draudimas VI
protiv
Alvydas Raišelis
(C-109/16)

(zahtjev za prethodnu odluku koji je uputio Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud, Litva))

„Zahtjev za prethodnu odluku – Sustavi osiguranja depozita i naknada štete za investitore – Direktiva 94/19/EZ – Direktiva 97/9/EZ – Pojam ‚depozit‘ – Pojam ‚uobičajena bankovna transakcija‘ – Pojam ‚sredstva koja investitor drži u vezi s odvijanjem investicijskog poslovanja‘ – Izravan učinak Direktive 94/19 i Direktive 97/9 – Sredstva prenesena s bankovnih računâ pojedinaca na račun otvoren na ime kreditne institucije koja su namijenjena plaćanju financijskih instrumenata koje je izdala ta institucija”

1. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud, Litva) ponovno se obraća Sudu u kontekstu dvaju sporova o kojima treba odlučiti, a koji su nastali zbog stečaja jedne od kreditnih institucija u toj državi članici.
2. Jednako kao i u predmetu u kojem je Sud 25. lipnja 2015. donio presudu Indėlių ir investicijų draudimas y Nemaniūnas², sud koji je uputio zahtjev želi saznati na koji način tumačiti Direktivu 94/19/EZ³ i Direktivu 97/9/EZ⁴ kako bi se utvrdilo područje zaštite koju jedna i druga jamče stedišama odnosno investitorima.
3. Konkretno, sud koji je uputio zahtjev želi saznati mogu li se te direktive primijeniti na iznose koje su kreditnoj instituciji uplatili njezini klijenti, s ciljem stjecanja dionica ili upisa njezinih obveznica. Kasnija insolventnost bankovne institucije u konačnici je onemogućila obje transakcije.

1 Izvorni jezik: španjolski

2 Predmet C-671/13, EU:C:2015:418

3 Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 1994. o sustavima osiguranja depozita (SL 1994., L 135, str. 5.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 12., str. 33.), kako je izmijenjena Direktivom 2009/14/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009. (SL 2009., L 68, str. 3.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku: poglavlje 6., svezak 9., str. 244.)

4 Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 3. ožujka 1997. o sustavima naknada štete za investitore (SL 1997., L 84, str. 22.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6. svezak 1., str. 11.)

I. Pravni okvir

A. Pravo Unije

1. Direktiva 94/19

4. Uvodne izjave 1., 18. i 20. glase:

„[1] budući da, u skladu s ciljevima Ugovora, treba unaprijediti usklađen razvoj poslovanja kreditnih institucija u cijeloj Zajednici putem ukidanja svih ograničenja prava poslovnog nastana i slobode pružanja usluga, istovremeno povećavajući stabilnost bankarskog sustava i zaštite štediša.”

„[18] budući da se državi članici mora dopustiti isključivanje određenih kategorija posebno navedenih depozita ili deponenata iz osiguranja koje pružaju sustavi osiguranja depozita, ako smatra da ne trebaju posebnu zaštitu.”

„[20] budući da je zadržano načelo usklađenog minimalnog ograničenja po deponentu, a ne po depozitu; budući da je stoga primjereno uzeti u obzir depozite deponenata koji ili nisu spomenuti kao vlasnici računa ili nisu jedini vlasnici; budući da se ograničenje stoga mora primjenjivati na svakog deponenta koji se može identificirati; budući da se to ne treba primjenjivati na društva za zajednička ulaganja na koja se primjenjuju posebna zaštitna pravila koja se ne primjenjuju na prethodno spomenute depozite.”

5. U skladu s člankom 1.:

„Za potrebe ove Direktive:

1. ‚depozit‘ znači svako potraživanje koje proizlazi iz sredstava stavljenih na račun ili iz privremenih stanja koja proizlaze iz uobičajenih bankovnih transakcija i koje kreditna institucija mora vratiti u skladu s primjenjivim zakonskim i ugovornim uvjetima, kao i svako dugovanje dokazano potvrdom koju je izdala kreditna institucija.

[...]

3. ‚nedostupan depozit‘ znači depozit koji je dospio i koji je naplativ ali koji kreditna institucija nije isplatila prema primjenjivim zakonskim i ugovornim obavezama, kada:

i. su relevantna nadležna tijela utvrdila da se prema njihovom mišljenju dotična kreditna institucija za sada ne čini sposobnom, zbog razloga koji su direktno povezani s njezinom financijskom situacijom, izvršiti povrat depozita i da trenutačno nema izgleda da će to biti u stanju izvršiti. [...]

ii. je sudska vlast donijela odluku zbog razloga koji su direktno povezani s financijskom situacijom kreditne institucije, a koja ima za posljedicu obustavu potraživanja deponenata od kreditne institucije, ako je ta odluka donesena prije donošenja prethodno spomenute ocjene;

4. ‚kreditna institucija‘ znači društvo čija se djelatnost sastoji od primanja depozita ili ostalih povratnih sredstava građana i odobravanja kredita za svoj račun;

[...]”.

6. Članak 2. utvrđuje sljedeće:

„Sljedeće se stavke isključuju iz obveze plaćanja prema sustavima osiguranja:

- pridržavajući se članka 8. stavka 3., depoziti ostalih kreditnih institucija u njihovu korist i za njihov vlastiti račun,
- svi instrumenti koji bi se mogli definirati kao ‚vlastita sredstva‘ u smislu članka 2. Direktive Vijeća 89/299/EEZ od 17. travnja 1989. o vlastitim sredstvima kreditnih institucija,

[...]”.

7. Članak 3. stavak 1. glasi kako slijedi:

„Svaka država članica osigurava unutar svog državnog područja uvođenje i službeno priznanje jednog ili više sustava osiguranja depozita. Osim u situacijama predviđenim u drugom podstavku i stavku 4., nijedna odobrena kreditna institucija u toj državi članici u skladu s člankom 3. Direktive 77/780/EEZ ne može primati depozite ako nije član takvog sustava.

[...]”

8. Članak 7. utvrđuje sljedeće:

„1. U slučaju nedostupnosti depozita, države članice osiguravaju pokriće u minimalnom iznosu od 50 000 EUR za ukupne depozite svakog pojedinačnog deponenta.

1.a U slučaju nedostupnosti depozita, države članice do 31. prosinca 2010. osiguravaju određivanje pokrića za ukupne depozite svakog pojedinačnog deponenta u iznosu od 100 000 EUR.

[...]

2. Države članice mogu odrediti isključenje određenih deponenata ili depozita iz osiguranja ili im odrediti nižu razinu osiguranja. Ta su isključenja navedena u Prilogu I.”

9. Članak 8. stavak 3. predviđa sljedeće:

„Kad deponent nema apsolutno pravo na iznose s računa, osiguranje povlači osoba koja ima to apsolutno pravo, pod uvjetom da je ta osoba identificirana ili ju je moguće identificirati prije datuma kada nadležna tijela donesu ocjenu navedenu u članku 1. stavku 3. točki i. ili kada pravosuđe tijelo donese odluku navedenu u članku 1. stavku 3. točki ii. Kad više osoba ima apsolutno pravo, kod izračunavanja ograničenja navedenih u članku 7. stavcima 1., 3. i 4. uzima se u obzir udio svake od njih u skladu s aranžmanima prema kojima se tim iznosima upravlja.”

10. U točki 12. Priloga I. („Popis isključenja kako je navedeno u članku 7. stavku 2.”) navedeni su „[d]užnički vrijednosni papiri izdani od strane iste institucije i obveze koje proizlaze iz vlastitih akcepata i mjenica”.

2. Direktiva 97/9

11. Uvodne izjave 4., 8. i 9. utvrđuju sljedeće:

„(4) budući da zaštita investitora i održavanje povjerenja u financijske sustave predstavljaju značajan aspekt za dovršetak i neometano funkcioniranje unutarnjeg tržišta na ovom području; budući da je u tu svrhu stoga neophodno da svaka država članica treba imati sustav za naknadu štete investitorima kojim se jamči usklađena minimalna razina barem za male investitore u slučaju da investicijsko poduzeće nije u stanju ispuniti svoje obveze prema klijentima investitorima.”

„(8) budući da bi se stoga od svake države članice moglo tražiti da ima sustav ili sustave naknade štete investitorima kojima bi pripadalo svako takvo investicijsko poduzeće; budući da se svakim sustavom moraju obuhvatiti novac i instrumenti investicijskog poduzeća u vezi s investicijskim djelatnostima investitora koji se, u slučajevima kada investicijsko poduzeće nije u mogućnosti ispuniti svoje obveze prema svojim klijentima investitorima, ne mogu vratiti investitoru; budući da se ovime ni na koji način ne utječe na pravila i postupke koji se primjenjuju u svakoj državi članici u pogledu odluka koje se trebaju donijeti u slučaju nesolventnosti ili likvidacije investicijskog poduzeća.”

„(9) budući da definicija investicijskog poduzeća obuhvaća kreditne institucije koje su ovlaštene pružati investicijske usluge; budući da se od svake kreditne institucije mora isto tako zahtijevati da pripada sustavu naknade štete investitorima radi pokrića svog investicijskog poslovanja; budući da, međutim, nije potrebno zahtijevati od kreditnih institucija da budu članovi u dva zasebna sustava ako jedan sustav ispunjava i zahtjeve ove Direktive i Direktive 94/19/EZ [...]; budući da, međutim, u slučaju investicijskih poduzeća u određenim slučajevima može biti teško razlikovati depozite na koje se odnosi Direktiva [94/19] i novac koji se drži u vezi s odvijanjem investicijskog poslovanja; budući da državama članicama treba dopustiti da odluče koja se Direktiva primjenjuje na ta potraživanja.”

12. Članak 1. Direktive utvrđuje:

„Za potrebe ove Direktive:

1. ‚investicijsko poduzeće‘ je investicijsko poduzeće kako je određeno u članku 1. stavku 2. Direktive 93/22/EEZ⁵,

– u skladu s postupkom utvrđenim u članku 3. Direktive [93/22], ili

– ovlašteno kao kreditna institucija u skladu s Direktivom Vijeća 77/780/EEZ i Direktivom Vijeća 89/646/EEZ, čije se ovlaštenje odnosi na jednu ili više investicijskih usluga koje su navedene u Odjeljku A Priloga Direktivi [93/22];

2. ‚investicijski posao‘ je svaka investicijska usluga kako je određeno u članku 1. stavku 1. Direktive [93/22] i usluga iz točke 1. Odjeljka C Priloga toj Direktivi;

3. ‚instrumenti‘ su instrumenti koji su navedeni u Odjeljku B Priloga Direktivi [93/22];

4. ‚investitor‘ je svaka osoba koja je povjerila novac ili instrumente investicijskom poduzeću u vezi s investicijskim poslom;

[...]”.

⁵ Direktiva Vijeća od 10. svibnja 1993. o investicijskim uslugama u području vrijednosnih papira (SL 1993., L 141, str. 27.)

13. Članak 2. Direktive propisuje:

„1. Svaka država članica osigurava na svom državnom području uvođenje i službeno priznavanje jednog ili više sustava za naknadu štete investitorima. Osim pod okolnostima koje su predviđene u drugom podstavku i članku 5. stavku 3., investicijsko poduzeće koje ima ovlaštenje u toj državi članici ne može obavljati investicijske poslove ako ne pripada takvom sustavu.

[...]

2. Sustavom se osigurava pokriće za investitore u skladu s člankom 4. u kojem su ili:

- nadležna tijela odredila da prema njihovom mišljenju, investicijsko poduzeće privremeno, iz razloga koji su izravno povezani s njegovim financijskim stanjem, nije u stanju ispuniti svoje obveze koje proizlaze iz potraživanja investitora i u dogledno vrijeme ne postoje izgledi da će to biti u stanju, ili je
- tijelo sudske vlasti iz razloga koji su izravno povezani s financijskim stanjem investicijskog poduzeća donijelo odluku kojom obustavlja sposobnost investitora da ističe potraživanja u odnosu na poduzeće,

a pritom je presudno koji je od tih događaja nastupio prvi. Pokriće se osigurava za potraživanja koja proizlaze iz nesposobnosti investicijskog poduzeća da:

- vrati novac koji duguje ili koji pripada investitorima i koji se drži u njihovo ime u vezi s investicijskim poslom, ili
- vrati investitorima eventualne instrumente koji im pripadaju i koji se drže, čuvaju ili kojima se upravlja u njihovo ime u vezi s investicijskim poslom,

u skladu s odgovarajućim pravnim i ugovornim uvjetima.

3. Svako potraživanje prema stavku 2. prema kreditnoj instituciji koje bi u dotičnoj državi članici podlijegalo i ovoj Direktivi i Direktivi [94/19], ta država prema vlastitom nahodjenju usmjerava prema sustavu na temelju jedne ili druge Direktive. Prema tim se direktivama svako potraživanje smije nadoknaditi samo jednom.

[...]”

3. Direktiva 2004/39/EZ⁶

14. U uvodnim izjavama 2., 26. i 31. navodi se sljedeće:

„(2) Zadnjih nekoliko godina sve je više aktivnih ulagatelja na financijskim tržištima, a izbor usluga i instrumenata koji im se nudi postaje sve opsežniji i kompleksniji. S obzirom na ovakav razvoj, pravni okvir Zajednice treba obuhvatiti puni raspon aktivnosti namijenjenih ulagateljima. Zato je potrebno osigurati neophodan stupanj usklađivanja koji će ulagateljima nuditi visoki stupanj zaštite, a investicijskim društvima omogućiti pružanje usluga u cijeloj Zajednici kao jedinstvenom tržištu na temelju nadzora matične države članice. S obzirom na navedeno, Direktivu [93/22] treba zamijeniti novom Direktivom.”

⁶ Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o tržištima financijskih instrumenata te o izmjeni direktiva Vijeća 85/611/EEZ i 93/6/EEZ i Direktive 2000/12/EZ Europskog parlamenta i Vijeća te stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 93/22/EEZ (SL 2004., L 145, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 4., str. 29.)

„(26) Radi zaštite prava vlasništva ulagatelja i drugih sličnih prava u odnosu na vrijednosne papire i njihovih prava u odnosu na novac koji su ulagatelji povjerali društvu, ova prava treba jasno razgraničiti od prava samog investicijskog društva. Ovo načelo, međutim, ne sprečava društvo u trgovanju u vlastito ime, a za račun ulagatelja, ako to zahtijeva vrsta transakcije i ulagatelj je suglasan, primjerice kod pozajmljivanja vrijednosnih papira.”

„(31) Jedan od ciljeva ove Direktive je zaštita ulagatelja. [...]”

15. Članak 4. stavak 1. utvrđuje:

„1. ‚Investicijsko društvo’ znači svaka pravna osoba čija je redovita djelatnost ili poslovanje pružanje jedne ili više investicijskih usluga trećim stranama i/ili obavljanje jedne ili više investicijskih aktivnosti na profesionalnoj osnovi;

[...]

2. ‚Investicijske usluge i aktivnosti’ znači sve usluge i aktivnosti utvrđene u odjeljku A Priloga I. koje se odnose n[a] sve instrumente navedene u odjeljku C Priloga I.;

[...]

17. ‚Financijski instrumenti’ znači instrumenti utvrđeni u odjeljku C Priloga I.

18. ‚Prenosivi vrijednosni papiri’ znači vrste vrijednosnih papira koji su prenosivi na tržištu kapitala, osim instrumenata plaćanja, kao što su:

(a) dionice i drugi vrijednosni papiri istog značaja koji predstavljaju udio u kapitalu ili članskim pravima u društvima ili drugim pravnim osobama, te potvrde o deponiranim dionicama;

(b) obveznice i drugi oblici sekuritiziranog duga, uključujući i potvrde o deponiranim takvim vrijednosnim papirima;

[...]”.

16. Prilog I. („Popis usluga, aktivnosti i financijskih instrumenata”) sadržava Odjeljak A („Investicijske usluge i aktivnosti”) sa sljedećim točkama: „(1) Zaprimanje i prijenos naloga u vezi jednog ili više financijskih instrumenata.

(2) Izvršavanje naloga za račun klijenata.

(3) Trgovanje za vlastiti račun.

(4) Upravljanje portfeljem.

(5) Investicijsko savjetovanje.

(6) Usluge provedbe ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata uz obvezu otkupa.

(7) Usluge provedbe ponude odnosno prodaje financijskih instrumenata bez obveze otkupa.

(8) Upravljanje multilateralnom trgovinskom platformom (MTP).”

17. U odjeljku C istog Priloga („Financijski instrumenti”) u točki 1. uključeni su „[p]renosivi vrijednosni papiri”.

4. Direktiva 2006/48/EZ⁷

18. Uvodne izjave 5. i 6. utvrđuju sljedeće:

„(5) Mjere za usklađivanje kreditnih institucija trebale bi se primjenjivati na sve kreditne institucije, u svrhu zaštite štednih uloga i stvaranja jednakih uvjeta za tržišno natjecanje između tih institucija. Međutim, potrebno je uzeti u obzir objektivne razlike u njihovim statutima i u njihovim ispravnim ciljevima, propisanim nacionalnim zakonodavstvom.”

„(6) Opseg tih mjera stoga bi trebao biti što širi te bi trebao obuhvaćati sve institucije čije poslovanje uključuje primanje povratnih sredstava od javnosti, bilo u obliku depozita bilo u drugom obliku, kao što je kontinuirano izdavanje obveznica ili drugih usporedivih vrijednosnih papira, te odobravanje kredita za vlastiti račun. Potrebno je propisati izuzeća za određene kreditne institucije na koje se ova Direktiva ne može primjenjivati. Odredbe ove Direktive ne bi smjele dovesti u pitanje primjenu nacionalnih zakona koji propisuju posebne dodatne suglasnosti koje omogućuju kreditnim institucijama obavljanje posebnih djelatnosti ili izvršavanje posebnih vrsta poslova.”

19. Članak 5. utvrđuje sljedeće:

„Države članice zabranjuju osobama ili poduzećima koja nisu kreditne institucije da obavljaju poslove primanja depozita ili ostalih povratnih sredstava od javnosti.

Prvi stavak ne primjenjuje se na primanje depozita ili ostalih povratnih sredstava koje vraća država članica, tijela lokalne ili regionalne uprave ili javna međunarodna tijela čije članice su jedna ili više država članica, ili na slučajeve koji su izričito obuhvaćeni nacionalnim zakonodavstvom ili zakonodavstvom Zajednice pod uvjetom da te aktivnosti podliježu pravilima i kontroli čija je svrha zaštita deponenata i investitora, te koje je primjenljivo na te slučajeve.”

B. Litavsko pravo

20. Člankom 2. Zakona br. IX-975 od 20. lipnja 2002. o osiguranju depozita i obveza u odnosu na investitore, određuje se da je⁸:

„3. ‚Deponent‘: fizička ili pravna osoba koja je imatelj depozita u banci, u podružnici banke ili financijskoj zadruzi, osim osoba čiji se depoziti ne mogu osigurati na temelju ovog zakona. Ako fizička ili pravna osoba (isključujući upravljačka društva koja upravljaju zajedničkim investicijskim fondovima ili mirovinskim fondovima) posjeduje fiducijarni depozit, deponentom se smatra fiducijar. Ako je skupina osoba na temelju ugovora nositelj prava na novčana potraživanja, svaka od tih osoba smatra se deponentom, a novac se među njima ravnopravno dijeli, osim ako ugovorom o njihovim potraživanjima ili sudskom odlukom nije predviđeno drukčije.

[...]

4. ‚Depozit‘: ukupan iznos sredstava (uključujući kamate) deponenta u banci, podružnici banke ili financijskoj zadruzi prema ugovoru o depozitu i/ili bankovnom računu te druga sredstva u odnosu na koje deponent ima pravo na tražbinu nastalu temeljem obveze kreditne institucije na izvršavanje transakcija sredstvima deponenta ili pružanje investicijskih usluga.

⁷ Direktiva Europskog parlamenta i Vijeća od 14. lipnja 2006. o osnivanju i obavljanju djelatnosti kreditnih institucija (preinačeno) (SL 2006., L 177, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 6., svezak 8., str. 58.)

⁸ Žin., 2002., br. 65-2635, Zakon o osiguranju depozita, kojim se u pravo Republike Litve prenose direktive 94/19 i 97/9 (u daljnjem tekstu: ZOD)

[...]

11. ‚Investitor‘: fizička ili pravna osoba koja je povjerila novac ili prenosive vrijednosne papire u vezi s investicijskim poslom ugovaratelja osiguranja koji on obavlja. Ako je skupina osoba na temelju ugovora nositelj prava na novčana potraživanja ili prenosive vrijednosne papire, svaka od tih osoba smatra se investitorom, a novac ili prenosivi vrijednosni papiri se među njima ravnopravno dijele, osim ako ugovorom o njihovim potraživanjima ili sudskom odlukom nije predviđeno drukčije. Ako osoba koja je povjerila novac ili prenosive vrijednosne papire (isključujući upravljačka društva koja upravljaju zajedničkim investicijskim fondovima ili mirovinskim fondovima) djeluje fiducijarno, investitorom se smatra fiducijar.

12. ‚Obveze prema investitoru‘: obveza ugovaratelja osiguranja koji investitoru pruža investicijske usluge da će mu vratiti novac ili prenosive vrijednosne papire koji mu pripadaju.”

21. U skladu s člankom 3. stavkom 1., predmet osiguranja su depoziti u nacionalnoj ili stranoj valuti. Stavak 4. tog članka propisuje da predmet osiguranja ne mogu biti, među ostalim, dužnički vrijednosni papiri koje je izdao sâm osiguranik.

22. U skladu s člankom 9. stavkom 1. drugom rečenicom ZOD-a, investitor stječe pravo na naknadu štete iz osiguranja na dan kada nastane osigurani događaj samo onda ako je osiguranik prenio ili upotrijebio vrijednosne papire i/ili sredstva investitora bez njegove suglasnosti.

II. Činjenice

A. Predmet C-688/15

23. Glavna skupština dioničara BBA bankas Snoras (u daljnjem tekstu: Snoras) 21. prosinca 2010. odlučila je povećati svoj temeljni kapital javnom ponudom za stjecanje i upis novih dionica.

24. Vertybinių popierių komisija (Komisija za vrijednosne papire) 3. veljače 2011. odobrila je prospekt u vezi s izdavanjem.

25. U AB bankas FINASTA (u daljnjem tekstu: FINASTA) 1. ožujka 2011. otvoren je račun na ime Snorasa u svrhu knjiženja iznosa klijenata namijenjenih kupnji dionica koje su predmet izdavanja.

26. U razdoblju od 9. ožujka do 16. svibnja 2011., Agnieška Anisimovienė i drugih 256 klijenata Snorasa potpisali su s tom bankom više ugovora o upisu dionica. U skladu s tim ugovorima, Snoras je stekao pravo da se iznosi dionica terete s računa koje su A. Anisimovienė i drugi klijenti imali u sâmom Snorasu, kako bi ih prenio na račun otvoren na ime Snorasa u banci FINASTA. A. Anisimovienė i drugi su također mogli izravno izvršiti odgovarajuću uplatu na taj račun.

27. Snoras je 5. svibnja 2011. od Lietuvos Bankas (Banka Litve) zatražio odobrenje za upis statutarних izmjena koje su uslijedile nakon odluke o povećanju kapitala.

28. Banka Litve 16. studenoga 2011. odlučila je proglasiti moratorij na transakcije Snorasa do 16. siječnja 2012. te odrediti izvlaštenje Snorasovih dionica radi javnog interesa.

29. Banka Litve 22. studenoga 2011. odbila je upis ranije navedenih statutarних izmjena te je odlukom od 24. studenoga 2011. Snorasu ukinula odobrenje za rad.

30. Stečajni postupak nad Snorasom otvoren je 7. prosinca 2011., s učinkom od 20. prosinca 2011.

31. A. AnisimovienĒ i drugi oštećenici podnijeli su tužbu pred Vilniaus apygardos teismas (Okružni sud u Vilniusu, Litva) kako bi im se priznao status deponenata te banke. Njihov je zahtjev odbijen presudom od 29. rujna 2014. jer je sud smatrao da ih treba smatrati investitorima, kao i to da iznosi koje su platili za kupnju dionica nisu stekli status depozita.

32. Nakon što je podnesena žalba, Lietuvos apeliacinis teismas (Žalbeni sud, Litva) odbio ju je presudom od 12. ožujka 2015., protiv koje je pak podnesena žalba pred Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud).

B. Predmet C-109/16

33. Odlukama od 16. lipnja i 14. srpnja 2011. litavska je Komisija za vrijednosne papire odobrila prospekt u vezi sa Snorasovim izdavanjem novih obveznica.

34. U skladu s tim prospektom, Snoras je imao pravo na više izdavanja srednjoročnih prenosivih vrijednosnica, uz uvjet prethodne objave konačnih uvjeta koji se primjenjuju na svako izdavanje.

35. U tom se prospektu navodilo sljedeće: 1. pojedinci obveznice mogu kupiti u podružnicama, agencijama i drugim službama Snorasa; 2. cijenu obveznica potrebno je platiti na dan sklapanja ugovora o upisu, radi čega kupac treba raspolagati odgovarajućim iznosom na računu otvorenom u banci Snoras te istu ovlastiti za terećenje tog računa; 3. datum izvršenja naveden u konačnim uvjetima o izdavanju datum je izdavanja obveznica; i 4. obveznice se upisuju na račun vrijednosnih papira otvoren u Snorasu na ime kupca.

36. Snoras je 2. studenoga 2011. objavio konačne uvjete o jedanaestom izdavanju srednjoročnih obveznica s fiksnim kamatama.

37. Alvydas Raišelis je 10. odnosno 11. studenoga 2011. sa Snorasom sklopio ugovore o upisu obveznica za to izdavanje, a čiji je ukupan iznos uplatio na svoj osobni bankovni račun otvoren u Snorasu. Ugovori su sadržavali odredbu prema kojoj je banka smjela proknjižiti terećeni iznos radi naplate stečenih obveznica, bez potrebe sklapanja novog ugovora.

38. Snoras je, u skladu s potpisanim ugovorima, iznose koje je A. Raišelis uplatio prenio na račun na ime same bankovne institucije.

39. Kao posljedica već spomenute krize u Snorasu, obveznice upisane na ime A. Raišelisa nisu bile izdane.

40. A. Raišelis podnio je tužbu Vilniaus miesto 2-asis apylinkės teismas (Drugi općinski sud u Gradu Vilnius, Litva) kako bi mu se priznalo pravo na naknadu štete iz osiguranja na teret društva Indėlių ir investicijų draudimas VĮ (javno poduzeće čiji je cilj zaštita depozita i obveznica u slučaju insolventnosti financijskih institucija; u daljnjem tekstu: IID).

41. Drugi općinski sud u Gradu Vilnius odbio je tužbeni zahtjev presudom od 7. rujna 2012. Smatrao je da je A. Raišelis, unatoč neizdavanju obveznica, imao pravo na naknadu štete iz osiguranja samo u slučaju da je Snoras prenio ili upotrijebio vrijednosne papire i/ili sredstva investitora bez njegove suglasnosti, što se pak nije dogodilo. Dodao je da dužnički vrijednosni papiri koje je izdao Snoras ne mogu biti predmet osiguranja.

42. Vilniaus apygardos teismas (Okružni sud u Vilnius) je 17. listopada 2013. ukinuo prvostupanjsku presudu priznavši žalitelju pravo na zahtijevanu naknadu štete.

43. Žalbeni je sud smatrao da, iako bi obveznice bile izdane i evidentirane na osobnom računu vrijednosnih papira A. Raišelisa na datum na koji je predviđen učinak izdavanja vrijednosnih papira (1. prosinca 2011.), navedeno izdavanje nije izvršeno i nije proizvelo učinke zbog odluke Banke Litve kojom je Snorasu trajno ukinuto odobrenje za rad. Sud je utvrdio da se tužitelju treba priznati status investitora te da se sredstva na Snorasovu računu, na datum osiguranog događaja, trebaju okvalificirati kao osigurani depoziti, zbog čega je A. Raišelis imao pravo na zahtijevanu naknadu štete.

44. IID je protiv drugostupanjske presude uložio žalbu pred Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud).

III. Postavljena pitanja

45. Tajništvo Suda zaprimilo je 21. prosinca 2015. (C-688/15) odnosno 25. veljače 2016. (C-109/16) dva zahtjeva za prethodnu odluku, koja je uputio Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud Litve), s pitanjima koja glase kako slijedi:

A. *Predmet C-688/15*

- „1. Treba li Direktivu o depozitima tumačiti na način da se sredstva naplaćena s računa osoba s njihovim pristankom ili sredstva koja su te osobe same prenijele ili uplatile na račun otvoren u ime kreditne institucije u drugoj kreditnoj instituciji može smatrati depozitima u smislu te direktive?
2. Treba li članak 7. stavak 1. i članak 8. stavak 3. Direktive o depozitima zajedno tumačiti na način da se osiguranje depozita do iznosa iz članka 7. stavka 1. mora isplatiti svakoj osobi čija se tražbina može utvrditi prije dana donošenja ocjene ili presude iz članka 1. stavka 3. točaka i. i ii. Direktive o depozitima?
3. Je li u kontekstu Direktive o depozitima, definicija ‚uobičajene bankovne transakcije‘ važna za tumačenje pojma depozita kao potraživanja koje proizlazi iz uobičajenih bankovnih transakcija? Treba li tu definiciju također uzeti u obzir pri tumačenju pojma depozita u nacionalnom zakonodavstvu kojim je prenesena Direktiva o depozitima?
4. U slučaju potvrdnog odgovora na treće pitanje, na koji način treba razumjeti i tumačiti pojam uobičajene bankovne transakcije iz članka 1. stavka 1. Direktive o depozitima:
  - (a) koje bankovne transakcije treba smatrati uobičajenima ili koji bi se kriteriji trebali koristiti za utvrđivanje treba li se određenu bankovnu transakciju smatrati uobičajenom?
  - (b) treba li se pojam uobičajene bankovne transakcije ocjenjivati s obzirom na cilj izvršenih bankovnih transakcija ili s obzirom na subjekte između kojih su izvršene te bankovne transakcije?
  - (c) treba li se pojam depozita kao potraživanja koje proizlazi iz uobičajenih bankovnih transakcija, iz Direktive o depozitima, tumačiti na način da obuhvaća samo slučajeve kada se sve transakcije koje dovode do nastanka tog potraživanja smatraju uobičajenima?
5. Kada sredstva nisu obuhvaćena definicijom depozita iz Direktive o depozitima, ali je država članica odlučila prenijeti Direktivu o depozitima i Direktivu o naknadi štete investitorima u nacionalno pravo na način da se sredstva za koja deponent ima tražbinu koja proizlazi iz obveze kreditne institucije da pruža investicijske usluge također treba smatrati depozitima, može li se pokriće za

depozite primijeniti samo nakon što se utvrdilo da je u pojedinačnom slučaju kreditna institucija djelovala kao investicijsko poduzeće i da su joj sredstva prenesena u svrhu investicijskog poslovanja/djelatnosti, u smislu Direktive o naknadi štete investitorima i [Direktive 2004/39]?”

B. Predmet C-109/16

- „1. U slučajevima u kojima kreditna institucija djeluje kao investicijsko društvo kojem su prenesena sredstva za stjecanje dužničkih vrijednosnih papira koje je izdala ista kreditna institucija, ali vrijednosni papiri ne budu izdani te ne dođe do prijenosa vlasništva vrijednosnih papira osobi koja je isplatila sredstva, ako su ta sredstva već ustegnuta s bankovnog računa te osobe i prenesena na račun otvoren na ime kreditne institucije te se ne mogu povratiti, a namjera nacionalnog zakonodavca u tom slučaju nije jasna s obzirom na primjenu posebnog sustava zaštite, mogu li se članak 1. [stavak] 1. Direktive o [depozitima] i članak 1. stavak 4. Direktive o [naknadi štete investitorima] izravno primijeniti radi utvrđivanja primjenjivog sustava pokrića i je li predviđena uporaba sredstava odlučujući kriterij u tom smislu? Jesu li te odredbe direktiva dovoljno jasne, precizne i bezuvjetne i daju li pojedincima prava na način da se pojedinci na njih mogu pozvati pred nacionalnim sudovima u prilog svojim zahtjevima za naknadu štete protiv državnog tijela koje je osiguravatelj?
2. Treba li članak 2. stavak 2. Direktive o [naknadi štete investitorima], u kojem su određene vrste zahtjeva koje obuhvaća sustav za naknadu štete investitorima, razumjeti i tumačiti na način da također obuhvaća zahtjeve za isplatu sredstava koje investicijsko društvo duguje investitorima, a koja ne drži u njihovo ime?
3. U slučaju potvrdnog odgovora na drugo pitanje, je li članak 2. stavak 2. Direktive o [naknadi štete investitorima], u kojem su određene vrste zahtjeva koje obuhvaća sustav za naknadu štete, dovoljno jasan, precizan i bezuvjetan i daje li pojedincima prava na način da se pojedinci na tu odredbu mogu pozvati pred nacionalnim sudovima u prilog svojim zahtjevima za naknadu štete protiv državnog tijela koje je osiguravatelj?
4. Treba li članak 1. [stavak] 1. Direktive o [depozitima] razumjeti i tumačiti na način da definicija [depozita] iz te direktive također uključuje sredstva prenesena s osobnog računa, uz pristanak te osobe, na račun otvoren na ime kreditne institucije u istoj kreditnoj instituciji koji je predviđen za plaćanje budućih dužničkih vrijednosnih papira te institucije?
5. Treba li članak 7. stavak 1. i članak 8. stavak 3. Direktive o [depozitima], zajedno ih uzevši, razumjeti na način da se isplatu po osiguranju depozita do iznosa propisanog u članku 7. stavku 1. mora izvršiti svakoj osobi čije se pravo može utvrditi prije datuma utvrđenja ili donošenja odluke iz članka 1. [stavka] 3. točaka i. i ii. Direktive o [depozitima]? Treba li Direktivu o depozitima tumačiti na način da se sredstva naplaćena s računa osoba s njihovim pristankom ili sredstva koja su te osobe same prenijele ili uplatile na račun otvoren u ime kreditne institucije u drugoj kreditnoj instituciji može smatrati depozitima u smislu te direktive?”

IV. Postupak pred Sudom

46. Pisana očitovanja u predmetima C-688/15 i C-109/16 podnijeli su IID, litavska vlada i Komisija. A. Anisimovienė i još 256 osoba podnijeli su pisana očitovanja u predmetu C-688/15.
47. Na zajedničkoj raspravi u obama predmetima, koja je održana 30. ožujka 2017., prisustvovali su A. Anisimovienė i drugi, IID, litavska vlada i Komisija.

V. Analiza

48. U okviru ovog zahtjeva za prethodnu odluku postavlja se pitanje na koji način, u odnosu na eventualnu obuhvaćenost direktivama 94/19 i 97/9, treba okvalificirati iznose koje su klijenti uplatili kreditnoj instituciji (Snoras), s ciljem stjecanja dionica u toj banci (predmet C-688/15) ili obveznica koje je ona izdala (predmet C-109/16).

49. U prvom slučaju, sredstva su klijenti uplatili na račun koji je Snoras otvorio u drugoj kreditnoj instituciji (FINASTA) izravno ili su dali suglasnost za transakcije kojima je Snoras teretio račune koje su navedeni pojedinci otvorili u njegovim uredima.

50. U drugom slučaju, sredstva su, također uz suglasnost klijenata, prenesena s računa koje su oni imali u Snorasu na drugi račun otvoren u toj istoj instituciji na ime same banke.

51. Ni u jednom od dvaju slučajeva predviđena transakcija nije provedena jer je Snorasu 2011. oduzeto odobrenje za rad te je nad njim otvoren stečajni postupak.

52. Sada, kao prvo, valja razjasniti mogu li se „depozitom”, u smislu Direktive 94/19, smatrati sredstva namijenjena kupnji Snorasovih dionica (predmet C-688/15) i upisu obveznica te kreditne institucije (predmet C-109/16).

53. Zatim će se trebati ocijeniti (i to samo u vezi s predmetom C-109/16) može li se zaštita koju Direktiva 97/9 pruža investitorima primijeniti na iznose uplaćene radi upisa obveznica.

54. Oba se pitanja postavljaju u kontekstu nacionalnog propisa kojim su Direktiva o depozitima (94/19) i Direktiva o investitorima (97/9) prenesene u jedan jedinstveni zakon.

55. Smatram da se pitanja koja je uputio Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud) mogu grupirati i preformulirati u tri pitanja.

56. Kao prvo, treba preispitati: a) predstavljaju li sredstva iz predmeta C-688/15 „depozit” za potrebe Direktive 94/19, što je pitanje na koje se odnose 1., 3., 4. i 5. pitanje suda koji je uputio zahtjev, a uzgredno i 2. pitanje; i b) mogu li se sredstva iz predmeta C-109/16 također smatrati „depozitom” u smislu Direktive 94/19 (4. pitanje iz predmeta C-109/16). Samo za slučaj da Direktiva 94/19 obuhvaća jedna i druga sredstva, bit će potrebno ocijeniti tko su osiguranici (2. pitanje iz predmeta C-688/15 i 5. pitanje iz predmeta C-109/16).

57. Kao drugo, treba ispitati jesu li sredstva iz predmeta C-109/16 zaštićena Direktivom 97/9, jer sud koji je uputio zahtjev želi saznati primjenjuje li se članak 2. stavak 2. te direktive na sredstva koja investicijsko tijelo duguje investitorima.

58. U konačnici, 1. i 3. pitanje iz predmeta C-109/16 odnose se na mogući izravni učinak Direktive 94/19 i Direktive 97/9.

A. Pojam „depozit” u smislu Direktive 94/19 i korisnici njegova osiguranja (prvo do peto pitanje iz predmeta C-688/15 te 4. i 5. pitanje iz predmeta C-109/16)

1. Argumenti stranaka

59. A. Anisimovienė i drugi tužitelji smatraju da su sredstva koja su uplatili Snorasu obuhvaćena Direktivom 94/19 u skladu s ugovorima o upisu dionica. Prema njihovu mišljenju, iznosi su im trebali biti vraćeni čim su navedeni ugovori postali bespredmetni jer je Banka Litve Snorasu odbila upisati povećanje kapitala.

60. Tužitelji smatraju da je došlo do „privremenog stanja” nakon kojeg im iznosi koje im je Snoras dugovao nisu bili vraćeni i to zbog financijskih poteškoća te banke. Drugim riječima, zbog stanja u društvu Snoras nije bilo moguće izvršiti „uobičajenu bankovnu transakciju”, kao što je to prijenos A. Anisimovienė i drugima iznosâ koji se, položeni na računu društva Snoras, nisu mogli upotrijebiti za stjecanje dionica.

61. Prema njihovu mišljenju, usko tumačenje primjenjivog zakonodavstva značilo bi uskratiti im ne samo pravo na naknadu štete kao investitorima, nego i na naknadu štete kao deponentima. Smatraju da, kada deponent koji želi postati investitor u tome ne uspije (što je njihov slučaj), on ima pravo na zaštitu u okviru Direktive 94/19.

62. Osim toga, smatraju da deponentom treba smatrati nositelja prava na potraživanje sredstava na datum donošenja odluka koje se navode u članku 1. stavku 3. točkama i. i ii. Direktive 94/19.

63. IID, litavska vlada i Komisija smatraju da sporni iznosi u dvama postupcima ne predstavljaju depozite u smislu Direktive 94/19.

64. IID tvrdi, jednako kao i Komisija, da sredstva iz predmeta C-688/15 prije predstavljaju Snorasov depozit u banci FINASTA (a ne depozit A. Anisimovienė i drugih) jer su odgovarajući iznosi, kao što je sudskom odlukom utvrđeno u drugom predmetu, bili preneseni Snorasu, koji je postao njihov vlasnik, zbog čega nisu obuhvaćeni Direktivom 94/19.

65. IID, litavska vlada i Komisija smatraju da se na ta sredstva ne primjenjuje osiguranje iz Direktive 94/19 jer nisu bila položena na račune A. Anisimovienė i drugih, niti su bila dokazana dužničkim vrijednosnim papirima koje je izdao Snoras. Stoga bi samo trebalo donijeti odluku o tome može li ih se pripisati „privremenim stanjima koja proizlaze iz uobičajenih bankovnih transakcija”. Tomu nije tako jer pojam „uobičajene bankovne transakcije” ne podrazumijeva to da banka prima sredstva namijenjena stjecanju njezinih dionica.

66. IID odbija mogućnost primjene Direktive 94/19 na sredstva iz predmeta C-688/15 zbog toga što je Snoras djelovao kao investicijsko poduzeće i primio sredstva za obavljanje investicijskih poslova. Prema njegovu mišljenju, dva sustava osiguranja o kojima je riječ drukčije su naravi. Iako su moguća preklapanja, smatra da do njih nije došlo u ovom predmetu jer su tužitelji prenijeli sredstva u svrhu obavljanja investicijskog posla koji u konačnici nije uspio. Niti je prijenos tih sredstava bio depozit zaštićen Direktivom 94/19, niti je rizik koji je svojstven ulaganju bio obuhvaćen Direktivom 97/9.

67. Kad je riječ o predmetu C-688/15, litavska vlada tvrdi da se nacionalni zakonodavac u slučaju kada se kreditna institucija obveže pružiti investicijske usluge odlučio za primjenu osiguranja depozita iz Direktive 94/19. Stoga pitanje o namjeni sredstava koja su Snorasu bila na raspolaganju smatra hipotetskim. U svakom slučaju, i podredno, sredstva povjerena investicijskom poduzeću za kupnju financijskih instrumenata, ili u druge svrhe, mogla bi imati za posljedicu, u slučaju insolventnosti tog poduzeća, naknadu štete u skladu s Direktivom 94/19, ako se smatra da ta sredstva ulaze u njezino područje primjene.

68. U vezi s predmetom C-688/15, Komisija navodi da Direktiva 94/19 i Direktiva 97/9 ne usklađuju u potpunosti svoje područje. Države članice mogu predvidjeti veću zaštitu ako se time ne dovodi u pitanje koristan učinak direktivâ i ne zadire u područja usklađena drugim europskim odredbama.

69. Komisija navodi da države članice zaštitu sustava osiguranja depozita mogu proširiti na sredstva koja nisu obuhvaćena nijednom od dviju direktiva. Kad bi se tom zaštitom obuhvatila potraživanja nastala iz obveze bankovne institucije da pruža investicijske usluge svojim klijentima, ne bi bilo potrebno da navedena institucija, u tom slučaju, djeluje kao investicijsko poduzeće u smislu Direktive 97/9.

70. Za slučaj da je sporna sredstva moguće smatrati depozitima, litavska vlada tvrdi da štetu ne treba nadoknaditi vlasniku računa, nego vlasniku tih sredstava, čiji identitet treba biti utvrđen prije datuma proglašenja insolventnosti kreditne institucije.

71. IID u tom pogledu ističe da je Snorasu odobrenje za rad ukinuto 24. studenoga 2011., odnosno na datum na koji ni ta institucija ni FINASTA nisu imali obvezu povrata sredstava jer je donesena odluka o povećanju kapitala vrijedila do 20. prosinca 2011., kada bi Snoras ta sredstva bio trebao vratiti A. Anisimovienē i drugima.

72. Kad je konkretno riječ o sredstvima iz predmeta C-109/16, IID, litavska vlada i Komisija u bitnome se slažu da ih se ne može smatrati depozitima. Te ih stranke smatraju sredstvima koja su, uz suglasnost zainteresirane osobe, prenesena na Snorasov račun radi pristupanja budućem izdavanju obveznica te kreditne institucije, a taj slučaj nije obuhvaćen pojmom „depozita” iz Direktive 94/19.

2. Analiza pitanja

a) Pojam depozita iz Direktive 94/19. Opća razmatranja

73. Pojam „depozit” u skladu s člankom 1. točkom 1. Direktive 94/19 obuhvaća, s jedne strane, „svako potraživanje koje proizlazi iz sredstava stavljenih na račun ili iz privremenih stanja koja proizlaze iz uobičajenih bankovnih transakcija i koje kreditna institucija mora vratiti u skladu s primjenjivim zakonskim i ugovornim uvjetima” i, s druge strane, „svako dugovanje dokazano potvrdom koju je izdala kreditna institucija”.

74. Kao što je nezavisni odvjetnik P. Cruz Villalón naveo u mišljenju u (prvom) predmetu Indėlių ir investicijų draudimas i Nemaniūnas⁹, „[u] oba primjera radi se o dugovanjima koje je kreditna institucija dužna vratiti bilo, u prvom primjeru, vlasniku računa na kojemu su sredstva koja su ostvarila pozitivni saldo ili na računu na kojemu se obavljale uobičajene bankovne transakcije koje su stvorile privremena stanja iz kojih isto tako proizlazi pozitivni saldo, bilo, u drugom primjeru, imatelju potvrde o depozitu”¹⁰.

⁹ Predmet C-671/13, EU:C:2015:129, t. 36.

¹⁰ Nezavisni odvjetnik P. Cruz Villalón dalje je naveo da „[i]ako se u tom slučaju ta dugovanja podudaraju, ona se međutim razlikuju u tome da se samo u primjeru potvrde o depozitu radi o dugovanjima koja se mogu prenositi ili se, po potrebi, njima može trgovati”.

75. Obveza povrata stoga je ključna za definiranje pojma „depozita”¹¹. To potvrđuje članak 1. točka 4. Direktive 94/19, u skladu s kojom su kreditne institucije iz točke 1. „društva” čija se djelatnost sastoji od primanja *depozita ili ostalih povratnih sredstava građana*”¹².

76. Drugi ključni element pojma „depozit” u smislu Direktive 94/19 upravo je taj da depozitar mora biti kreditna institucija.

77. U konačnici, treći element tog pojma odnosi se na deponenta. Ne dovodeći u pitanje isključenja koja su predviđena Direktivom 94/19¹³ ili koja su njome dopuštena¹⁴, deponenti su u osnovi „štediša”, čija zaštita predstavlja jedan od ciljeva te direktive, kao što se navodi u njezinoj prvoj uvodnoj izjavi¹⁵.

78. Ne dovodi se u pitanje da su u sporovima povodom kojih su upućeni predmetni zahtjevi za prethodnu odluku prisutna dva od tih triju elemenata: riječ je o iznosima koje su *kreditnoj instituciji* uplatili pojedinci (*štediša*, u širem smislu), koji, načelno, nisu isključeni iz područja zaštite Direktive 94/19. Potrebno je ispitati i prisutnost trećeg elementa, čije je utvrđivanje najproblematičnije.

79. Među potraživanjima iz članka 1. točke 1. Direktive 94/19 navode se ona koja su kreditnoj instituciji povjerena na temelju ugovora o depozitu na tekućem ili štednom računu, pri čemu ti pojmovi nisu osobito složeni. Također mi se čini da nije teško utvrditi – ne dovodeći u pitanje jezične poteškoće na koje ću se kasnije osvrnuti – što treba smatrati „potvrđ[om] [o depozitu]” na koju se poziva posljednji dio prvog stavka te odredbe¹⁶. Kao što ću pokazati u nastavku, nijedna od tih dviju kategorija nije prisutna u predmetu C-688/15.

80. Složenije je odrediti potraživanja nastala iz „privremenih stanja koja proizlaze iz uobičajenih bankovnih transakcija”, odnosno potraživanja predviđena drugim slučajem iz članka 1. točke 1. Direktive 94/19.

81. Načelno je moguće utvrditi da su „uobičajene bankovne transakcije” one transakcije koje kreditne institucije vrše u obavljanju svoje uobičajene djelatnosti, koja se u osnovi sastoji od „primanja povratnih sredstava od javnosti, bilo u obliku depozita bilo u drugom obliku, kao što je kontinuirano izdavanje obveznica ili drugih usporedivih vrijednosnih papira, te odobravanje kredita za vlastiti račun”¹⁷.

82. Naravno, kao što je na raspravi istaknuo zastupnik A. Anisimoviené i drugih oštećenika u predmetu C-688/15, Direktiva 2006/48 u svojoj uvodnoj izjavi 6. zagovara „što širi” opseg mjera za usklađivanje kreditnih institucija. Međutim, to čini u smislu da bi on „trebao obuhvaćati sve institucije čije poslovanje uključuje primanje *povratnih sredstava od javnosti*”¹⁸ te nakon izričitog navođenja

11 Suprotno tomu, nije odlučujuće jesu li to prenosivi ili neprenosivi instrumenti. Iako, načelno, „obveza naknade isključuje mogućnost da dugovanje bude predmet prijenosa ili trgovanja jer je, u užem smislu, riječ o depozitu koji je povjeren instituciji” (mišljenje nezavisnog odvjetnika P. Cruza Villalóna u predmetu C-671/13, EU:C:2015:129, t. 37.), članak 1. točka 1. Direktive 94/19 također se odnosi na potvrdu o depozitu, odnosno na vrstu „depozita”, čija je značajka prenosivost (mišljenje nezavisnog odvjetnika P. Cruza Villalóna u predmetu C-671/13, EU:C:2015:129, t. 39.), čime se, u skladu s tekstom presude od 25. lipnja 2015. donesene u tom predmetu (C-671/13, EU:C:2015:418), omogućuje „prijenos prava na tražbinu koje je u njemu sadržano”. Osim toga, prenosivost je bila relevantna kada je Sud prihvatio da se odredbama članka 7. stavka 2. Direktive 94/19 u vezi s točkom 12. Priloga I. toj direktivi ne protivi nacionalni propis, koji iz osiguranja depozita isključuje dužničke vrijednosne papire (potvrde o depozitu) koje je izdao sam osiguranik, „pod uvjetom da su takvi vrijednosni papiri prenosivi” (presuda od 25. lipnja 2015., Indéiliú ir investicijú draudimas i Nemaniūnas, C-671/13, EU:C:2015:418, t. 38.).

12 U tom smislu, članak 5. Direktive 2006/48 o osnivanju i obavljanju djelatnosti kreditnih institucija, pridržava pravo „kreditnim institucijama” da obavljaju poslove primanja *depozita ili ostalih povratnih sredstava od javnosti*”. Moje isticanje.

13 Kao što je, u određenim okolnostima, slučaj sa sâmim kreditnim institucijama, u skladu s člankom 2. Direktive.

14 Navedena u Prilogu I. na koji upućuje članak 7. stavak 2. Direktive.

15 Direktiva 94/19 također upućuje na zaštitu „potrošača” u svojoj uvodnoj izjavi 16.

16 Financijski instrumenti koje Cortés, L. J.: „Contratos bancarios (II)”, u: Uría, R. i Menéndez, A.: *Curso de Derecho Mercantil*, sv. II., Civitas, Madrid, 2001., str. 541., definira kao „naplative vrijednosne papire koji se mogu prenijeti uz odobrenje na način da imatelj njima može raspolagati naplatom uloženi ili položenih oročenih sredstava, bez otkaza ili raskida ugovora s kreditnom institucijom”.

17 Uvodna izjava 6. Direktive 2006/48

18 Moje isticanje

„zaštite štednih uloga” u uvodnoj izjavi 5. Posljedično, neovisno o današnjoj raznolikosti zadaća kreditnih institucija, za potrebe Direktive 94/19 relevantna djelatnost može biti samo uobičajeno bankarsko poslovanje, odnosno ono povezano s primanjem *povratnih* sredstava i odobravanjem kredita.

83. Kad je riječ o „privremenim stanjima” kao posljedica tih vrsta uobičajenih transakcija, valja zaključiti da nastaju prilikom provođenja takvih „transakcija”. Stoga bi se radilo o privremenim stanjima između dvaju obračuna, čija razlika proizlazi iz bankovne transakcije među njima i u okviru koje su oba u potpunosti neprekinuta.

84. Tako bi, na prvi pogled, „depoziti” osigurani Direktivom 94/19, osim potraživanja eventualno nastalih u tim privremenim stanjima, bila i potraživanja nastala svakom konkretnom uobičajenom ili tipičnom bankovnom transakcijom (izvršenom na teret ili u korist „sredstava stavljenih na račun”) i dugovanja dokazana potvrdama o depozitu koje je izdala ta kreditna institucija.

85. Ipak, moram ponoviti da je kod definiranja pojma „depozita” iz Direktive 94/19 ključna obveza povrata. Temeljno je obilježje ugovora o depozitu to da subjekt prima tuđu stvar uz obvezu njezina čuvanja i povrata. Osim toga, ne treba zaboraviti da se Direktivom 94/19 štediša u biti želi zaštititi u slučaju zatvaranja insolventne kreditne institucije¹⁹. Time se štedišama prije svega želi zajamčiti da im zbog te insolventnosti neće biti onemogućen povrat (barem do određene granice) njihovih sredstava, koji se kreditna institucija zakonski obvezala izvršiti.

86. Stoga smatram da su, s aspekta zaštite potrošača, depoziti osigurani Direktivom 94/19 oni depoziti koje su (klijenti) uplatili kreditnoj instituciji, s povjerenjem i sigurnošću da će ih moći povratiti u bilo kojem trenutku, bez dodatnih uvjeta osim onih koji su svojstveni uobičajenoj transakciji vraćanja.

87. Ukratko, riječ je o sredstvima koja je njihov imatelj, da upotrijebim izraz iz članka 1. točke 1. Direktive 94/19, *stavi*o na račun s ciljem da tamo ostanu sve dok ih ponovno ne odluči vratiti. Naravno, imatelj ih također može upotrijebiti, sve dok se nalaze na tom računu, za platne transakcije (platni i slični nalozi) za koje želi da ga se, u dogovoru s bankovnom institucijom, tereti.

88. Direktiva 94/19 pokušava opravdati povjerenje štediša mogućnošću povrata sredstava *koja se drže* u kreditnoj instituciji, čak i kada ona postane insolventna. Zakonodavac Unije tako pokušava izbjeći trošak „koji bi proizašao iz masovnog povlačenja bankovnih depozita, ne samo iz kreditne institucije u teškoćama, već i iz zdravih institucija kao posljedica gubitka povjerenja štediša u zdravlje bankarskog sustava”²⁰.

89. Upravo se to posebno povjerenje, a ne ono koje općenito zaslužuje svaki pravni posao, želi zajamčiti Direktivom 94/19. Njome se ne jamči povrat sredstava uplaćenih kao naknada za bilo koju ugovornu obvezu, nego isključivo povrat sredstava koja su štediša povjerali kreditnoj instituciji, sa sigurnošću da će ih moći povratiti u bilo kojem trenutku.

90. Naravno, sredstva upotrijebljena za ispunjenje obveze preuzete u okviru bilo kojeg drugog ugovornog odnosa uživaju opću zaštitu koju pravni poredak daje valjano sklopljenim ugovorima. Međutim, ta (opća) zaštita treba se ostvariti na načine utvrđene u svakom slučaju radi zahtijevanja pravne odgovornosti onoga tko svoje obveze ne ispunjava *ex contractu*, među kojima nema onih iz Direktive 94/19.

¹⁹ Uvodne izjave 1. i 2. Direktive 94/19

²⁰ Uvodna izjava 4. Direktive 94/19

b) *Moguća kvalifikacija spornih sredstava kao „depozita” u predmetu C-688/15*

91. Sud je u presudi od 21. prosinca 2016.²¹ jasno utvrdio da stjecanje dionica nije osigurano Direktivom 94/19. U kontekstu te presude trebalo je utvrditi obuhvaća li ta direktiva zaštitu udjela u odobrenim zadružnim društvima koja djeluju u financijskom sektoru. Sud je zaključio da je „stjecanje takvih udjela sličnije stjecanju dionica, u odnosu na koje Direktiva 94/19 ne predviđa nikakvo osiguranje, nego ulaganju na bankarski račun”²².

92. Budući da je u tom predmetu samo trebalo razjasniti može li stjecanje tih konkretnih udjela biti obuhvaćeno pojmom „depozita” iz Direktive 94/19, nije bilo potrebe da Sud dodatno ispituje upis dionica, pri čemu je samo utvrdio njihovo isključenje iz Direktive 94/19. Suprotno tomu, to je pitanje sada u prvome planu, zbog čega u obzir treba uzeti razloge na kojima se, konkretno, temelji ta izričita tvrdnja Suda.

93. Ograničujući se na okolnosti iz predmeta C-688/15, kao što su navedene u odluci o upućivanju zahtjeva za prethodnu odluku, smatram da se sporna sredstva ne mogu smatrati „depozitom” u smislu članka 1. točke 1. Direktive 94/19.

94. Podsjećam da se radilo o iznosima koji su bili uplaćeni na račun otvoren u kreditnoj instituciji (FINASTA) na ime druge kreditne institucije (Snoras) te namijenjeni stjecanju novih dionica koje je potonja izdala. Uplate su se vršile izravno (od strane pojedinaca) na račun koji je Snoras otvorio u banci FINASTA ili putem Snorasovih prijenosa na taj račun s računa koje su njegovi klijenti (uz njihovu suglasnost) otvorili u Snorasu. Prije nego što je stjecanje dionica formalizirano, litavska je vlada odredila izvlaštenje društva Snoras zbog razloga u javnom interesu.

95. Prema mojem mišljenju, iznosi koji su predmet tih transakcija nisu „sredst[va] stavljen[a] na račun [...] i koje kreditna institucija mora vratiti”. Naime, sredstva čak nisu ni *stavljena* na račun pojedinaca, nego na račun koji je Snoras otvorio u banci FINASTA, zbog čega, kao što to navode IID i Komisija, čak i da postoji depozit, to bi bio samo onaj Snorasa u banci FINASTA.

96. Unatoč svemu, valja utvrditi da su iznosi koje je Snoras „položio” u banci FINASTA zapravo i dalje pripadali pojedincima koji su ih uplatili. Stoga bi tužitelji trebali biti zaštićeni osiguranjem iz članka 8. stavka 3. Direktive 94/19. Ipak, postoje dva razloga koja se protive tom pristupu.

97. Kao prvo, sredstva uplaćena banci FINASTA mogla bi, ovisno o slučaju, biti predmet osiguranja iz Direktive 94/19 kad bi sâma FINASTA, u svojem svojstvu depozitara, postala insolventna zbog čega ih ne bi mogla vratiti, što ovdje nije slučaj.

98. Kao drugo (i neovisno o tome što se čini da je sudskim putem utvrđeno da su predmetna sredstva vlasništvo Snorasa²³), obveza povrata koja bi se mogla naložiti Snorasu odnosi se na neizvršenje ugovora o stjecanju dionica potpisanog između te banke i njezinih klijenata. Ta se obveza mora razlikovati od obveze povrata sredstava povjerenih kreditnoj instituciji sa sigurnošću da će ih se moći povratiti u bilo kojem trenutku, što je razlikovno obilježje sredstava zaštićenih Direktivom 94/19.

21 Asunto Vervloet i dr. (C-76/15, EU:C:2016:975), t. 67.

22 *Loc. ult. cit.*

23 Tako tvrdi IID u točki 70. svojih pisanih očitovanja u predmetu C-688/15, navodeći presudu koju je Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud) donio 2. listopada 2013. (građanski predmet br. 3K 3 470/2013). Na tu se presudu na raspravi pozvala i Komisija.

99. Drugim riječima, sredstva koja su A. Anisimovienė i drugi tužitelji uplatili Snorasu nisu bila uplaćena uz povjerenje da ih se Snoras obvezao vratiti u bilo kojem trenutku u njihovu korist, nego uz pretpostavku da ih uplaćuju kao naknadu (plaćanje cijene) za stjecanje vlasništva određenog broja Snorasovih dionica. Budući da na kraju nije moglo doći do tog stjecanja moglo bi predstavljati neispunjenje ugovora, čija se naknada štete treba provesti u skladu s litavskim građanskim ili trgovačkim zakonodavstvom, ali ne u skladu sa zaštitom koju Direktiva 94/19 osigurava bankovnim depozitima.

100. Smatram da se stanje nastalo neispunjenjem obvezâ koje je Snoras preuzeo na temelju ugovorâ o upisu dionica također ne može uključiti u „privremena stanja” na koja se odnosi članak 1. točka 1. Direktive 94/19.

101. Tužitelji tvrde da je Snoras bio obvezan vratiti im sredstva koja su mu povjerali jer je njihova uplata bila „uobičajena bankovna transakcija”, čak i ako nije mogla biti provedena, jer je između uplate sredstava i njihova povrata („privremeno stanje”) najprije došlo do moratorija na transakcije Snorasa i kasnije do otvaranja stečajnog postupka.

102. Međutim, smatram da kad bi Snoras trebao vratiti sredstva koja je primio kao naknadu za izdavanje dionica, koje je kasnije onemogućeno, to ne bi bilo zbog toga što je izvršio „uobičajenu bankovnu transakciju” u smislu članka 1. točke 1. Direktive 94/19. Kao što sam već naveo, izraz „uobičajena” pripisuje se transakcijama koje kreditne institucije vrše u obavljanju svoje uobičajene djelatnosti (primanje povratnih sredstava i odobravanje kredita za vlastiti račun), ali ne i upisu dionica.

103. U ovom slučaju, sredstva nisu bila prikupljena kao takva povratna sredstva, nego kao novčani iznosi koje je Snoras primao radi povećanja svojeg temeljnog kapitala, koje bi se očitovale u novim dionicama koje bi stekli klijenti. Iznosi koje su uplatili A. Anisimovienė i drugi tužitelji stoga su predstavljali plaćanje naknade koja nema veze s nadzorom, držanjem, i po potrebi, povratom depozita.

104. Ponavljam, „privremeno stanje” na koje se odnosi članak 1. točka 1. Direktive 94/19, razdoblje je između „uobičajenih” bankovnih transakcija, a ne ono do kojeg dolazi između nastanka obveze zbog neispunjenja ugovora o stjecanju dionica, s jedne strane, i stvarnog ispunjenja te obveze, s druge strane. U tim okolnostima, to nisu dvije „uobičajene bankovne transakcije” između kojih je došlo do „privremenog stanja”, nego prije izraz vremenske povezanosti između neispunjenja ugovora i nastupa njegove odgovarajuće pravne posljedice.

105. U konačnici, čini mi se nedvojbeno da se sporna sredstva u postupku ne mogu smatrati ni „dugovanj[ima] dokazan[im] potvrdom koju je izdala kreditna institucija” zbog čega ne ulaze u treći od slučajeva predviđenih člankom 1. točkom 1. Direktive 94/19.

106. Ukratko, smatram da sporna sredstva u predmetu C-688/15 ne predstavljaju depozit u skladu s Direktivom 94/19.

107. Međutim, sud koji je uputio zahtjev također želi saznati, s obzirom na to da je nacionalno zakonodavstvo direktive 94/19 i 97/9 prenijelo jedinstvenim zakonskim tekstom²⁴, može li nacionalni zakonodavac u pojam „depozita” uključiti ona „sredstva u odnosu na koje deponent ima pravo na tražbinu nastalu temeljem obveze kreditne institucije na izvršavanje transakcija sredstvima deponenta ili pružanje investicijskih usluga”. Sud koji je uputio zahtjev navodi da je tako predviđeno člankom 2. stavkom 4. ZOD-a.

²⁴ To je nešto čemu se pravo Unije ne protivi, iako je Sud podsjetio da je „ipak [...] potrebno, kao što je to naglašeno u uvodnoj izjavi 9. Direktive 97/9, da sustav uspostavljen tim aktom ispunjava zahtjeve dviju direktiva” (presuda od 25. lipnja 2015., Indėlių ir investicijų draudimas i Nemaniūnas, C-671/13, EU:C:2015:418, t. 45.).

108. Sud koji je uputio zahtjev tvrdi da je litavski zakonodavac tom odredbom jamstvo iz sustava osiguranja depozita želio proširiti na sva sredstva stavljena na bankovne račune, neovisno o namjeni utvrđenih sredstava na svakom računu. To bi stoga uključivalo i sredstva povezana s investicijskim uslugama koje banke pružaju svojim klijentima.

109. Slažem se s Komisijom oko toga da, s obzirom na to da Direktiva 94/19 predviđa samo minimalno usklađivanje, države članice mogu proširiti područje zaštite koje jamči, pod uvjetom da to ne smije „ugroziti praktičnu učinkovitost sustava osiguranja depozita čije im uvođenje nalaže navedena direktiva”²⁵.

110. Uz to posebno izuzeće, ako nacionalni zakonodavac „depozitom” odluči smatrati sredstva povezana s pružanjem investicijskih usluga, Direktiva 94/19 mu to ne onemogućava. Isto tako, za primjenu njegova nacionalnog zakonodavstva, nije nužno tumačiti što treba smatrati investicijskom djelatnošću u skladu s Direktivom 97/9.

111. Stoga, ako sud koji je uputio zahtjev smatra da je Snoras, neovisno o Direktivi 97/9, djelovao kao investicijsko poduzeće i da su mu sporna sredstva uplaćena radi toga da ih se ulaže, trebat će odlučiti je li to, u skladu s nacionalnim pravom, dovoljno kako bi im se pružila zaštita koja, iako nije osigurana Direktivom 94/19, ne smije naštetiti sustavu te direktive.

c) Moguća kvalifikacija spornih sredstava kao „depozita” u predmetu C-109/16

112. U predmetu C-109/16, A. Raišelis želio je upisati srednjoročne obveznice s fiksnim kamatama koje je izdao Snoras, zbog čega je dopustio da se određena sredstva prenesu s računa čiji je bio vlasnik (u Snorasu) na račun te kreditne institucije. Sud koji je uputio zahtjev želi saznati mogu li se, u tim okolnostima, ta sredstva smatrati „depozitom” u skladu s člankom 1. točkom 1. Direktive 94/19.

113. Prema mojem mišljenju, razlozi zbog kojih se sredstva iz predmeta C-688/15 ne mogu smatrati depozitom također se primjenjuju na sredstva iz predmeta C-109/16.

114. U ovom slučaju također nije bila riječ o depozitima *stavljenim* na račun A. Raišelisa jer su, u trenutku ukidanja Snorasu odobrenja za rad i otvaranja stečajnog postupka, sredstva već bila uplaćena na račun na ime te kreditne institucije. Ovdje stoga valja ponoviti ono što sam već naveo o naravi obveze povrata koju bi Snoras mogao imati.

115. Analogno tomu, primjenjuju se ranije istaknuti razlozi u vezi s pojmom „privremenog stanja” koje treba postojati između nastanka te obveze *ex contractu* i njezina stvarnog izvršenja.

116. Sredstva u okviru ovog zahtjeva za prethodnu odluku također se ne mogu smatrati „dugovanj[em] dokazan[im] potvrdom koju je izdala kreditna institucija”, iako ta tvrdnja zahtijeva dodatno objašnjenje jer, za razliku od slučaja u predmetu C-688/15, A. Raišelis nije htio steći Snorasove dionice, nego upisati obveznice²⁶ koje je izdala navedena kreditna institucija.

117. Predmetnim sredstvima želio se uspostaviti oblik „sekuritiziranog duga”, što je izraz koji se u članku 4. stavku 1. točki 18. Direktive 2004/39 upotrebljava prilikom navođenja određene kategorije prenosivih vrijednosnih papira na tržištu kapitala („obveznice i drugi oblici sekuritiziranog duga, uključujući i potvrde o deponiranim takvim vrijednosnim papirima”).

²⁵ Vidjeti u tom smislu presudu od 21. prosinca 2016., *Vervloet i dr.* (C-76/15, EU:C:2016:975), t. 83.

²⁶ Obveznica je financijski instrument kojim se, u biti, dokazuje novčani zajam, koji se sastoji od sredstava koja je zajmodavcu potrebno vratiti u roku i pod uvjetima utvrđenim na odgovarajući način.

118. Ta bi okolnost mogla biti relevantna za potrebe Direktive 94/19, jer se među dugovanjima na koja se odnosi njezin članak 1. stavak 1. prilikom definiranja pojma „depozita” navode upravo ona koja odgovaraju „potvrđama o depozitu”.

119. U materijalnom smislu, jasno je da je dug postojao od trenutka kada su A. Raišelis i Snoras sklopili ugovore o upisu te kada je A. Raišelis na račun kreditne institucije uplatio ukupnu cijenu obveznica.

120. Međutim, strogo formalno govoreći, činjenica je da se dug nije uspio „sekuritizirati”, iako se upravo to željelo postići. Stoga smatram da nije riječ o činjeničnom stanju iz članka 1. točke 1. Direktive 94/19.

121. Ipak, priznajem da se, u teoriji, može zamisliti manje strogo tumačenje odredbe kako bi se branilo stajalište da, uz zahtjev da dugovanje bude „dokazano” potvrdom o depozitu, Direktiva 94/19, u konačnici, želi osigurati (do određene granice) dugovanja čije je postojanje dokazano u dovoljnom stupnju.

122. S obzirom na cilj zaštite štediša koji sam već naveo, široko tumačenje izraza „dokazano” možda bi omogućilo obuhvaćanje cjelokupnog „dokaza u dovoljnom stupnju” o tome da postoji dugovanje koje je kreditna institucija obvezna naknaditi.

123. Međutim, čak i s tog aspekta, na nacionalnom je sudu da ocijeni može li se, na temelju sklapanja ugovora o upisu obveznica između A. Raišelisa i Snorasa i činjenice da je prvi prema drugome ispunio ugovornu obvezu predaje odgovarajućih sredstava, postojanje dugovanja smatrati dokazanim na isti način kao da su sredstva koja je A. Raišelis uplatio Snorasi bila evidentirana potvrdom o depozitu.

124. Osim toga, ako se prihvati takvo tumačenje članka 1. točke 1. Direktive 94/19, trebalo bi voditi računa o tome da litavsko zakonodavstvo, koristeći se mogućnošću koju pruža članak 7. stavak 2. same Direktive 94/19, ne uključuje osiguranje potvrda o depozitu koje je izdala kreditna institucija²⁷.

125. *Funkcionalno* tumačenje na koje sam se upravo pozvao vjerojatno bi prelazilo granice u kojima je zakonodavac Unije definirao činjenično stanje iz članka 1. točke 1. Direktive 94/19. U njoj se govori o „dugovanj[u] dokazano[m] potvrdom”, odnosno o dugovanju koje ne postoji samo materijalno kao takvo, nego koje se može formalno dokazati posebnim vrijednosnim papirom.

126. Španjolska verzija odredbe možda je posebno stroga u definiranju tog vrijednosnog papira, koji mora biti „certificado de depósito ” (potvrda o depozitu). Čini se da su druge jezične verzije manje ograničavajuće: francuska, primjerice, upućuje na „toute créance représentée par un titre de créance”²⁸. Ipak, i dalje se odnosi na „vrijednosni papir”, odnosno ispravu kojom se treba „dokazati” dugovanje, odnosno formalno ga zabilježiti.

127. U konačnici, čini se da nije dovoljno da se postojanje dugovanja može utvrditi na neki drugi način a koji ne uključuje ispravu. *A sensu contrario*, ostaje isključeno puko iskazivanje volje o formaliziranju dugovanja ili, u ovom predmetu, ispunjenje obveze osobe koja upiše obveznice koje je izdala kreditna institucija da ih plati²⁹.

²⁷ Kao što je navedeno u presudi od 25. lipnja 2015., *Indėlių ir investicijų draudimas i Nemaniūnas* (C-671/13, EU:C:2015:418), t. 38., članak 3. stavak 4. ZOD-a iz osiguranja depozita isključuje „dužničke vrijednosne papire (potvrde o depozitu) koje je izdao sam osiguranik”. Sud je smatrao da je to isključenje sukladno s Direktivom 94/19, pod uvjetom da su „takvi vrijednosni papiri prenosivi”. Litavska je vlada na raspravi potvrdila da se litavsko zakonodavstvo nije promijenilo po tom pitanju. Stoga je na sudu koji je uputio zahtjev da provjeri ispunjavaju li sporne obveze taj uvjet, za potrebe njihova mogućeg isključenja iz osiguranja depozita.

²⁸ Jednako tako, talijanska i portugalska verzija navode „debiti rappresentati da titoli” odnosno „dívidas representadas por títulos”.

²⁹ Druge jezične verzije potvrđuju relevantnost tog oblika. Tako engleska verzija navodi „any debt evidenced by a certificate”, a njemačka „Forderungen, die das Kreditinstitut durch Ausstellung einer Urkunde verbrieft hat”.

128. Ukratko, smatram da se ni sredstva iz predmeta C-109/16 ne mogu kvalificirati kao „depozit” u smislu članka 1. točke 1. Direktive 94/19, ne dovodeći u pitanje da se navedenoj direktivi ne protivi to da, uz poštovanje učinkovitosti sustava osiguranja koji utvrđuje, nacionalno zakonodavstvo depozitima smatra ta sredstva i sredstva iz predmeta C-688/15.

B. Obuhvaćenost sustavom naknade štete za investitore iz Direktive 97/9 (drugo pitanje iz predmeta C-109/16)

129. Uvodna izjava 9. Direktive 97/9 utvrđuje da, u određenim okolnostima, „može biti teško razlikovati depozite na koje se odnosi Direktiva [94/19] i novac koji se drži u vezi s odvijanjem investicijskog poslovanja”. Osim toga, na neka potraživanja može se primjenjivati zaštita iz Direktive 94/19 i iz Direktive 97/9. Članak 2. stavak 3. potonje direktive u tom slučaju zabranjuje dvostruku naknadu štete.

130. Sud koji je uputio zahtjev pita jesu li sporna sredstva iz predmeta C-109/16 – koja, kao što sam već naveo, ne predstavljaju depozit u skladu s Direktivom 94/19 – obuhvaćena područjem primjene Direktive 97/9.

1. Argumenti stranaka

131. IID navodi da ta sredstva nisu obuhvaćena Direktivom 97/9. Smatra da Snoras nije djelovao kao investicijsko poduzeće, nego kao izdavatelj obveznica, zbog čega šteta koja je nastala za klijente proizlazi iz ostvarenja rizika ulaganja, koji je kao takav isključen iz područja primjene te direktive.

132. Istog je mišljenja i litavska vlada, koja navodi da se Snoras ne može smatrati poduzećem koje pruža investicijske usluge jer ne odgovara profilu koji se zahtijeva Direktivom 2004/39, s obzirom na to da je djelovao kao izdavatelj obveznica, a ne kao investicijsko poduzeće. Šteta koja je nastala za A. Raišelisa svojstvena je svakom riziku ulaganja.

133. Komisija navodi da, neovisno o tekstu litavske verzije, članak 2. stavak 2. Direktive 97/9 treba tumačiti na način da je potrebno osigurati pokriće za potraživanja koja proizlaze iz nesposobnosti investicijskog poduzeća da vrati novac koji duguje ili koji pripada investitorima i koji se drži u njihovo ime u vezi s investicijskim poslom. Smatra da nije važno jesu li sredstva položena na računu na ime investicijskog poduzeća ili investitora.

2. Razmatranje pitanja

134. Cilj Direktive 97/9, kao što to otkriva njezin naslov³⁰, nije zaštita *investicija*, odnosno, njome se ne želi pokriti ili ukloniti financijski rizik svojstven svim investicijama u pokretnine. Njezin je cilj zaštita *investitora*. Konkretnije, ili posebno, zaštita „malih investitora”, u skladu s uvodnom izjavom 4. te direktive.

135. Naime, riječ je o osiguranju rizika da „investicijsko poduzeće nije u stanju ispuniti svoje obveze prema klijentima investitorima”³¹, odnosno zaštititi ih od neispunjenja obveza „pružanja investicijskih usluga” ili „obavljanja investicijskih aktivnosti”³². To uključuje zaštitu investitora od mogućnosti da poduzeće, od kojeg je zatražio njegovu profesionalnu pomoć radi ulaganja, postane insolventno ili da, općenito „[...] nije u stanju ispuniti svoje obveze prema klijentima investitorima”.

³⁰ Direktiva „o sustavima naknada štete za investitore”

³¹ Uvodna izjava 4. Direktive 97/9

³² Članak 4. stavak 1. točka 1. Direktive 2004/39

136. U konačnici, osigurava se da štediše (ili barem neki od njih)³³ mogu investirati uz povjerenje da postoji sustav osiguranja, barem do određenih granica, i koji obuhvaća „novac i instrument[e] investicijskog poduzeća”³⁴ kada ono ne može ispuniti svoje obveze.

137. Stoga je riječ o osiguranju koje je nadređeno, još jednom, korištenju uobičajenih mehanizama koje građansko ili trgovačko pravo pružaju ugovornim stranama. Neovisno o ugovornoj ili izvanugovornoj odgovornosti investicijskih poduzeća koja u odnosu na svoje klijente ne postupaju sa zahtijevanom iskrenošću, nepristranošću i profesionalnošću, ili im pružaju dvosmislene ili prijeverne informacije o preuzetim rizicima, sustav osiguranja iz Direktive 97/9 primjenjuje se na objektivan način. Međutim time se ne izbjegava rizik od toga da će investicija, nakon što se provede, biti izložena surovoj tržišnoj logici.

138. Čini se da Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud) kao dokazanom smatra činjenicu da je, u okolnostima predmeta C-109/16, Snoras djelovao kao investicijsko poduzeće³⁵. Njegove se dvojbe posebno odnose na poimanje A. Raišelisa kao investitora i, posljedično, na njegovo eventualno pravo na zaštitu iz Direktive 97/9.

139. Sud stoga, kako bi odgovorio na konkretno pitanje koje mu upućuje sud koji je uputio zahtjev, treba pretpostaviti da je Snoras u ovom slučaju ispunio potrebne uvjete kako bi ga se okvalificiralo investicijskim poduzećem³⁶.

140. Polazeći od prethodno navedenog, valja istaknuti da predviđena financijska transakcija A. Raišelisa nije mogla biti provedena zbog insolventnosti poduzeća (Snoras), koje je istodobno bilo izdavatelj obveznica koje je njegov klijent želio upisati i investicijsko poduzeće kojemu je on povjerio tu transakciju.

141. U tim je okolnostima teško utvrditi je li do novčanog gubitka A. Raišelisa došlo zbog prve ili druge uloge koju je Snoras preuzeo u odnosu s njim. Na sudu je koji je uputio zahtjev da utvrdi kojem od tih slučajeva odgovaraju okolnosti glavnog postupka. Kad bi u konačnici utvrdio, kao prvo, da je Snoras djelovao kao investicijsko poduzeće i, kao drugo, da je upis obveznica predviđen u okviru ugovora o financijskim uslugama sklopljenog s A. Raišelisom, trebalo bi odlučiti u kojoj mjeri nastala Snorasova „nesposobnost” proizvodi obvezu naknade štete, radi čega sud koji je uputio zahtjev traži tumačenje članka 2. stavka 2. Direktive 97/9.

142. To se pitanje pojavljuje u kontekstu očite razlike između litavskog teksta odredbe i preostalih jezičnih verzija. U tim se verzijama navodi da valja osigurati „[p]okriće [...] za potraživanja koja proizlaze iz nesposobnosti investicijskog poduzeća da vrati novac koji *duguje* ili koji pripada investitorima i koji se drži u njihovo ime u vezi s investicijskim poslom”³⁷. Suprotno tomu, u litavskom se tekstu samo govori o novcu koji *pripada* investitorima, a da se ne spominje novac koji im investicijsko poduzeće *duguje*³⁸.

33 U skladu s člankom 4. stavkom 2. Direktive 97/9, država članica „može odrediti da se neki investitori isključuju iz pokrića u sustavu ili da im se odobrava niža razina pokrića. Ova se isključenja navode u popisu u Prilogu I.”

34 Uvodna izjava 8. Direktive 97/9

35 U skladu s točkom 22. odluke kojom se upućuje zahtjev za prethodnu odluku, A. Raišelis je, osim ugovora o upisu obveznica, sa Snorasom sklopio i ugovor o financijskim uslugama neprofesionalnom klijentu.

36 Ta se pretpostavka ne navodi u predmetu C-688/15, u kojem sve ukazuje na to da Snoras nije pružao investicijske usluge. Možda je zato sud koji je uputio zahtjev pitanja iz tog zahtjeva usredotočio na područje primjene Direktive 94/19 i na moguću kvalifikaciju spornih sredstava kao „depozita”.

37 Tako se navodi u španjolskoj i u drugim verzijama, primjerice engleskoj („repay money owed to or belonging to investors and held on their behalf in connection with investment business”); francuskoj („rembourser aux investisseurs les fonds leur étant dus ou leur appartenant et détenus pour leur compte en relation avec des opérations d’investissement”); njemačkoj („Gelder zurückzahlen, die Anlegern geschuldet werden oder gehören und für deren Rechnung im Zusammenhang mit Wertpapiergeschäften gehalten werden”); talijanskoj („rimborsare i fondi dovuti o appartenenti agli investitori e detenuti per loro conto in relazione ad operazioni d’investimento”); ili portugalskoj („reembolsar os investidores dos fundos que lhes sejam devidos ou que lhes pertencam e que sejam detidos por sua conta no âmbito de operações de investimento”).

38 „[G]rąžinti pinigų, priklausančius investuotojams ir laikomus jų vardu ryšium su investicine veikla”. Jednako glasi i članak 2. stavak 12. ZOD-a.

143. Kao što ću u izložiti u nastavku, tekst primjenjivog propisa obuhvaća upućivanje na *novac koji se duguje* investitorima³⁹, a to konkretno zanima sud koji je uputio zahtjev. Budući da to upućivanje nije pronašao u litavskoj verziji odredbe, taj sud pita Sud treba li ga izvesti na temelju tumačenja.

144. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud) želi saznati treba li članak 2. stavak 2. Direktive 97/9 tumačiti „na način da također obuhvaća zahtjeve za isplatu sredstava koje investicijsko društvo *duguje investitorima*, a koja ne drži u njihovo ime”⁴⁰.

145. Nameće se potvrđan odgovor, s jedne strane, jer u većini jezičnih verzija (osim u litavskoj) postoji podudarnost u vezi s tekstem propisa. U tim slučajevima nema potrebe izvoditi, na temelju tumačenja, pravilo koje, nedvosmisleno i bez zadržki, valja smatrati uključenim u sâm tekst odredbe. S druge strane, to je rješenje koje najbolje odgovara cilju propisa o zaštiti investitora.

146. Osim toga, predmetni je članak dovoljno jasan, precizan i bezuvjetan tako da se pojedinci mogu pozvati na tu odredbu, kao što se pojašnjava u nastavku.

C. Izravan učinak direktiva 94/19 i 97/9 (prvo i treće pitanje iz predmeta C-109/16)

147. Sud koji je uputio zahtjev također pita mogu li se pojedinci pred sudovima izravno pozivati na članak 2. stavak 2. Direktive 97/9.

148. Komisija smatra da mogu, jer upućivanje tog članka na „odgovarajuć[e] pravn[e] i ugovorn[e] uvjet[e]” ne znači da dio odredbe koji se odnosi na obvezu povrata nije dovoljno jasan, precizan i bezuvjetan i da ne stvara subjektivna prava jer ti „uvjeti” samo utječu na načine plaćanja odštete.

149. Dvojba je razriješena u presudi od 25. lipnja 2015., *Indėlių ir investicijų draudimas y Nemaniūnas*⁴¹, u kojoj je Sud utvrdio da je „Direktiva 97/9 [...], u dijelu u kojem se odnosi na određivanje zaštićenih primjera, dovoljno jasna, precizna i bezuvjetna da se pojedinci na nju mogu izravno pozvati”.

150. Isto vrijedi i za članak 1. točku 1. Direktive 94/19 i tamo utvrđenu definiciju „depozita”, o čijem izravnom učinku također pita sud koji je uputio zahtjev.

151. U svakom slučaju, i kao što je to također bilo u predmetu *Indėlių ir investicijų draudimas y Nemaniūnas*⁴², sud koji je uputio zahtjev dužan je „provjeriti je li IID, za koji je nesporno da ima za zadaću osiguranje depozita i investicija u odnosu na investitore u slučaju insolventnosti financijskih institucija” ispunjava uvjete koje trebaju ispunjavati „subjekt[i] protiv kojih se može pozivati na odredbe direktive koje mogu imati izravan učinak”. To je među ostalim i „subjekt kojemu je, bez obzira na njegov pravni oblik, na temelju akta javne vlasti, povjereno obavljanje službe od javnog interesa pod njezinim nadzorom te u tu svrhu raspolaže iznimnim ovlastima koje nadilaze pravila mjerodavna za odnose među pojedincima”⁴³.

39 Kao što je navedeno u presudi Suda od 7. srpnja 2016., *Ambisig* (C-46/15, EU:C:2016:530), t. 48., „formulacija korištena u jednoj od jezičnih verzija neke odredbe prava Unije ne može služiti kao jedini temelj za tumačenje te odredbe ili imati prednost u odnosu na ostale jezične verzije. Odredbe prava Unije treba tumačiti i primjenjivati na ujednačen način, s obzirom na ostale verzije sastavljene na svim jezicima Europske unije. U slučaju neslaganja između različitih jezičnih verzija određenog teksta prava Unije, dotičnu odredbu treba tumačiti u odnosu na opću strukturu i krajnji cilj propisa kojih je ona dio.”

40 Tekst drugog pitanja u predmetu C-109/16; moje isticanje

41 Predmet C-671/13, EU:C:2015:418, t. 58.

42 Presuda od 25. lipnja 2015. (C-671/13, EU:C:2015:418), t. 59.

43 *Loc. ult. cit.*

VI. Zaključak

152. Na temelju prethodnih razmatranja, predlažem Sudu da Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Vrhovni sud, Litva) odgovori na sljedeći način:

- „1. Članak 1. točku 1. Direktive 94/19/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 1994. o sustavima osiguranja depozita, kako je izmijenjena Direktivom 2009/14/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 11. ožujka 2009., treba tumačiti na način da definicija „depozita” ne uključuje:
  - sredstva prenesena s osobnog računa, uz pristanak te osobe, na račun otvoren na ime kreditne institucije koji je predviđen za plaćanje budućeg izdavanja obveznica te institucije;
  - sredstva prenesena, pod tim istima uvjetima, za stjecanje dionica bankovne institucije koje su bile predmet javne ponude za stjecanje.
2. Direktivi 94/19 se ne protivi to da zakonodavstvo države članice ta sredstva štiti kao osigurane depozite, pod uvjetom da se time ne šteti učinkovitosti sustava osiguranja utvrđenog tom direktivom.
3. Članak 2. stavak 2. Direktive 97/9/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 3. ožujka 1997. o sustavima naknada štete za investitore primjenjuje se u slučaju nesposobnosti investicijskog poduzeća da svojim klijentima vrati novac koji im duguje.
4. Članak 1. točka 1. Direktive 94/19 i članak 2. stavak 2. Direktive 97/9 dovoljno su jasni, precizni i bezuvjetni na način da se pojedinci na njih mogu pozvati pred subjektima kojima je, bez obzira na njihov pravni oblik, povjereno obavljanje službe od javnog interesa te u tu svrhu raspoložu iznimnim ovlastima koje nadilaze pravila mjerodavna za odnose među pojedincima, što je na nacionalnom sudu da utvrdi.”